

Tabulka 2. Zrnitost.

	Mikulčice TELECOM 3	Mikulčice TELECOM 4	ZS 13 130–170	ZS 13 180–220	ZS 15 100–130	ZS 15 150–180	ZS 15 200–230	ZS 16 210–230	ZS 18 70–100	ZS 18 130–150	ZS 18 200–230
navážka	1508	2180	967	1192	926	875	1076	486	781	867	1100
po odkalení	1418	2125	848	1077	808	812	1013	371	597	795	1012
odkal.<0,063 mm	7,2	2,7	13,1	10,2	13,7	7,7	6,5	26,1	25,5	9	8,6
síta:<0,063 mm											
0,63–0,125	5,8	2,5	7,5	6,3	6,9	4,3	4,6	13,6	10,5	5,1	4,7
0,125–0,25	26,4	18,9	26,3	25,6	22,6	20,1	20,1	40	26	21,5	20,0
0,25–0,50	46,3	53,3	36,8	47,7	30,5	39,5	39,6	18,9	26,9	41,8	48,3
0,50–1,0	11,9	20	13,1	8,9	19,9	20,7	23	1	8,8	18,5	16,3
1,0–2,0	2	2,3	2,8	1	5,5	6,5	5,6	0,2	1,8	3,5	1,1
2,0–4,0	0,4	0,3	0,4	0,3	0,8	1	0,6	0,2	0,4	0,6	0,1
4,0–8,0	%	<0,1			0,1	0,1			0,1		

KVARTÉRNÍ SEDIMENTY NIVY MORAVY U UHERSKÉHO OSTROHU

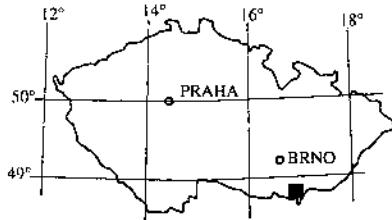
Quaternary sediments of the alluvial plain of the Morava River near Uherský Ostroh

PAVEL HAVLÍČEK¹ - LIBUŠE SMOLÍKOVÁ²

¹Český geologický ústav, Klárov 3/131, 118 21 Praha

²Ústav geologie a paleontologie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Albertov 6, 128 43 Praha 2

(35-11 Veselí nad Moravou)

Key words: Quaternary, Paleopedology, Archaeology

Abstract: Burried soils (paternia) are developed in the alluvial plain of the Morava River. The substratum are fluviatile loamy sands and gravels. The archaeological excavations discovered Eneolithic to Slavonice settlements.

V rámci Grantu GA ČR číslo 404/96/K/089: „Sídelní aglomerace velkomoravských mocenských center v proměnách údolní nivy“ jsme provedli kvartérně-geologický a paleopedologický výzkum na lokalitě Uherský Ostroh – Kvačice. Při archeologickém výzkumu, při kterém bylo objeveno osídlení v údolní nivě Moravy od eneolitu až po Slovany (8.–12. stol. n. l.), byly jak ve stěně bagroviště, tak ve výkopu odkryty nejmladší kvartérní sedimenty. Na bázi jsou fluviální písčité štěrky, vyplňující nivu nejméně o mocnosti 8–10 m. Charakteristická je v těchto sedimentech přítomnost osteologického materiálu převážně pleistocenního stáří. Z těžkých minerálů pak převládá amfibol nad granátem (určil Z. Novák). V jejich nadloží jsou až 1,50 m mocné zelenošedé, rezavě skvrnité, silně jílovité fluviální

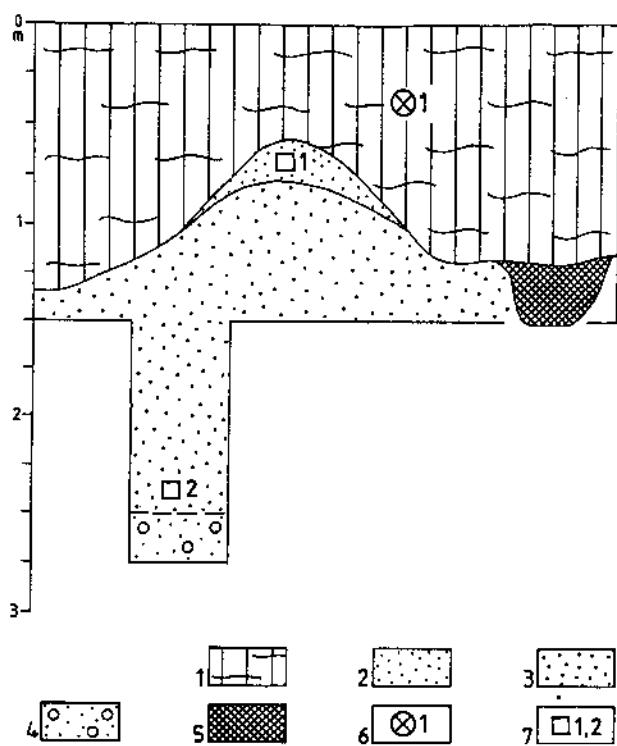
písky. Ty jsou překryty asi 60 cm rezavě hnědých, slabě jílovito-hlinitých písکů (povodňových hlín). V jejich horní části jsou typické krotoviny, vyplňené materiálem z nadložní půdy. Na nich se vyuvinula holocenní pohřbená nivní půda o mocnosti asi 30 cm. Svrchních 30 cm je tvořeno nejmladšími povodňovými hlínami.

Tuto pohřbenou půdu jsme podrobili i mikromorfologickému výzkumu. Skládá se z dobře vyvinutého horizontu A (10 YR 2/2, měřeno za sucha; výbrus 32.789) a C (nevápnitě nivní hliny, spočívající na fluviaálních písčitých štěrcích).

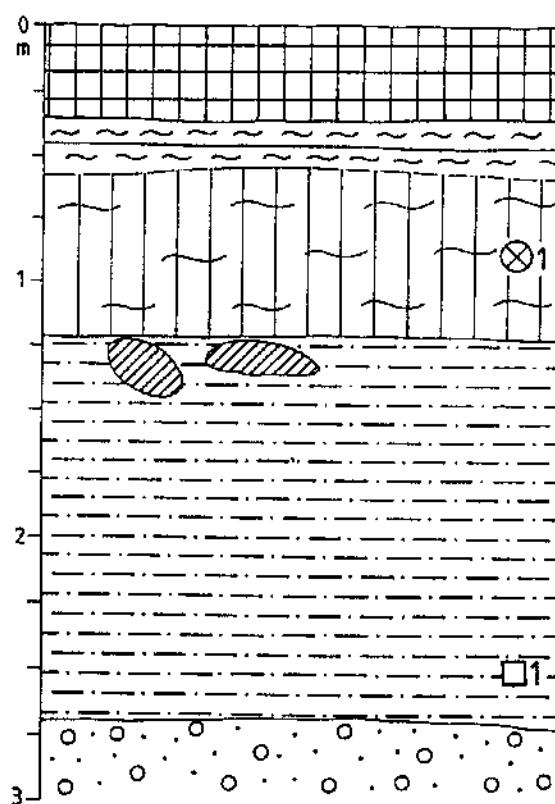
Mikromorfologická charakteristika horizontu A: systém temně hnědošedá silně humózní (forma humusu je mul s náznakem anomoorové tvorby), vyvločkovaná základní hmota vykazuje poměrně těsnou skladbu se znaky mírného zvrstvení (paralelně uspořádané pukliny a trhliny). Půdní (mikro) skelet je dobře vytříděný a odpovídá písku; dominují v něm zrna křemene, řidce se zde vyskytují plagioklas, ortoklas, augity, amfiboly, slídy, glaukonit aj. a ve valounicích kvarcity; uvedené složky nejvíce stopy chemického zvětrání. V půdní matrice jsou řidce roztroušené konkrece tvořené sloučeninami mangani. Ze stop biogenní aktivity se zde vyskytují pouze nečetné (jde o velmi mladou a krátce trvající půdní tvorbu) koprognostické elementy žížal (*Allolobophora*) a roupic (*Enchytraeidae*).

Genetické zhodnocení: studovaná pohřbená nivní půda o horizontech A a C odpovídá paternii (šedé luční půdě). Je bezkarbonátová, nenese znaky oglejení a jeví stopy mírného zvrstvení.

Na přiložených obrázcích č. 1 a 2 jsou profily jednak v břehu bagroviště, jednak v kopané sondě.

Obr. 1. 1 – šedočerné, písčité povodňové hlíny nad „elevaci“ je patrná dlouze sloupcovitá odlučnost (náznak nivní recentní ? půdy); dle údajů archeologů z Uherského Hradiště tyto nivní půdy s povodňovými hlínami překrývají odpadní jámy z období eneolitu, bronzu a Slovanů 8. až 10. stol. našeho letopočtu; 2 – světle rezavě hnědé, jemně zrnité jílovité písksy (rozplavené eolicke písksy?, fluviální?). Jsou vyvinuty pouze na této „elevaci“; 3 – žlutavě zelenošedé až hnědošedé, středně zrnité, silně jílovité, rezavě skvrnité (sloučeniny Fe^{3+}), fluviální písksy s patrným gradačním zvrstvením; 4 – šedohnědé až žlutohnědé, jílovité fluviální písksy se štěrkem (výplň údolní nivy); 5 – výplň odpadní kulturní jámy; 6 – vzorky půdy; 7 – vzorky na rozboru TM.

Obr. 2. 1 – navážka (zpevněná cesta do bagroviště). 2 – stlačená nivní půda a povodňová hlína (auty dopravující písek). 3 – šedočerná humózní mfyty sloupcovitě odlučná humózní sulfosilní (pohřbená) půda (= paternie, šedá luční půda). 4 – krotoviny, vyplněné nadložními šedočernými povodňovými hlínami a subfosilní půdou, 5 – rezavě hnědé slabě jílovité fluviální písksy (místy jsou rezavě skvrnité vlivem cirkulace podzemní vody), 6 – šedohnědé fluviální písksy se štěrkem (výplň údolního dna nivy Moravy), 7 – vzorek půdy na mikromorfologické určení (místo odběru vzorku, číslo výbrusu 32 789), 8 – vzorky na TM.